

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI
W GMINIE RZAŚNIA NA LATA 2014 -2017
za okres 2015 - 2016**

Podstawą prawną opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami są:

- ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami w Gminie Rzaśnia na lata 2014-2017 został uchwalony przez Radę Gminy Rzaśnia uchwałą Nr XXXII/227/2014 z dnia 25 marca 2014 r. 9 kwietnia 2010 roku Rada Gminy Rzaśnia podjęła Uchwałę Nr XXVIII/206/2010 w sprawie przyjęcia zasad i trybu udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

W zakresie ochrony zabytków konieczna jest ścisła współpraca odpowiednich służb państwowych, samorządowych, kościelnych oraz społecznych.

Zachowanie dziedzictwa kulturowego ma bezpośredni związek z ochroną środowiska przyrodniczego. Połączone ze sobą turystyka historyczna i przyrodnicza stanowią atrakcję dla swojego regionu oraz dla gości z kraju i zagranicy.

Potrzeba ratowania i ochrony zabytków jest naszym obywatelskim obowiązkiem.

Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.

Na podstawie art.5, art.6 ust.1 i art. 86 Konstytucji RP zabytki objęte zostały ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i obywatela.

Głównym aktem prawnym regulującym przepisy ochrony i opieki nad zabytkami jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Ponadto istotnym jest uwzględnienie innych uregulowań prawnych dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, znajdujących się w wielu obowiązujących ustawach, w tym:

- w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane,
- w ustawie z 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska,
- w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- w ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej,
- w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,

Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.

Zgodnie z art. 87 ust 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami celem programu jest:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikającej z koncepcji przestrzennego zagospodarowania gminy,

- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków i walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków.

Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.

Program opieki nad zabytkami gminy Rzęśnia zgodny jest z innymi dokumentami gminnymi, wyznaczającymi długoterminowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy wynikają z dokumentów o charakterze strategicznym gminy:

- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rzęśnia,
- programu ochrony środowiska,
- planu odnowy miejscowości Rzęśnia na lata 2010-2017
- planu odnowy miejscowości Biała na lata 2014 - 20120

Stan ewidencyjny zabytków nieruchomych Gminy Rzęśnia.

Zgodnie z art. 22, ust. 4 i 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, gmina prowadzi Gminną Ewidencję Zabytków w formie kart adresowych zabytków nieruchomych znajdujących się na jej terenie.

Do Gminnej Ewidencji Zabytków wpisanych jest 229 pozycji. W tym;

9 obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa łódzkiego, są to;

- 1) Kościół p.w. Św. Jana Chrzciciela w Białej,
- 2) pozostałości dworu obronnego w Białej,
- 3) Kościół p.w. św. Kazimierza i św. Józefa w Stróży,
- 4) pałac z XIX wieku w Stróży,
- 5) cmentarz parafialny w Rzęśni wraz;
  - z murem cmentarnym i bramą,
  - z układem przestrzennym (kwatery i alejki cmentarne),
  - z kaplicą cmentarną p.w. Ukrzyżowania Pana Jezusa,
  - z starodrzewiem; 22 wiązy szypułkowe, 1 brzoza.

Ponadto 14 obiektów w tzw ewidencji konserwatorskiej, nie wpisanych do rejestru, w tym układ przestrzenny wsi Biała i Rzęśnia, oraz 206 obiektów(stanowisk) archeologicznych.

Wyposażenie wnętrz zabytkowych kościołów oraz kaplicy cmentarnej w Rzęśni wpisane jest do wojewódzkiego rejestru zabytków ruchomych. Wszystkie parafie posiadają zbór kart ewidencyjnych z opisem każdego zabytku ruchomego.

Gmina posiada zewidencjonowane w formie albumu i na płytach CD kapliczki oraz krzyże przydrożne znajdujące się na terenie gminy.

Większość zabytków architektonicznych znajdujących się na terenie naszej gminy są to zabytki architektury sakralnej, będących w posiadaniu parafii. Gmina Rząśnia jest właścicielem dwóch obiektów wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków, są to pozostałości dworu obronnego w Białej oraz pałac w Stróży, w którym mieści filia gminnej biblioteki publicznej. Zgodnie z założeniami Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami w Gminie Rząśnia planowane są prace remontowe budynku. W związku z tym w latach 2015-2016 prowadzone były badania konserwatorskie i architektoniczne pałacu. Na podstawie opracowanych badań, w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków planowane są dalsze prace remontowe pałacu, jak również jego otoczenia.

Na terenie gminy; w Broszęcinie, na cmentarzach parafialnych w Rząśni i Stróży oraz na cmentarzu przykościelnym w Stróży znajdują się miejsca pamięci narodowej, ponadto na cmentarzach parafialnych w Rząśni i Stróży kwatery i groby wojenne. W miejscowościach Rząśnia, Stróża i Biała znajdują się pomniki przyrody, są to drzewa wiązu, lipy, brzozy, jesionu, kasztanowca i robinii.

Prace konserwatorskie, restauratorskie wykonane w okresie sprawozdawczym:

L.p.	Lokalizacja zabytku	Rok wykonywanych prac	Rodzaj wykonywanych prac	Wartość wykonanych prac i sposób finansowania
1.	Kościół parafialny w Stróży	2015	Prace konserwatorskie ołtarza bocznego p.w. św. Józefa w Kościele Parafialnym w Stróży - etap I	74 643,30 w tym: 46250,00 Gm. Rząśnia 27750,00 Woj. Łódzkie 643,30 Wkład parafii
2.	Kościół parafialny w Stróży	2015	1. wykonanie dokumentacji projektowej i kosztorysu 2. Wymiana części starych i uszkodzonych szalunków zewnętrznych oraz pokrycia dachowego 3. Nadzór budowlany	430 000,00 – dotacja Gminy Rząśnia
3.	Kościół parafialny w Białej	2015	Rekonstrukcja spójnych stylistycznie drzwi zewnętrznych oraz wymiana deskowania zewnętrznego kruchty wejściowej i bocznej	51 105,80 w tym: 51 000,00 - Gmina Rząśnia 105,80 – wkład parafii
4	Kościół parafialny w Białej	2015	Remont konstrukcji dachu wraz z wymianą gontu drewnianego kościoła pw. św. Jana Chrzciciela Etap II	335 744,66 w tym: 167 872,00 - PROW 244,66 - wkład parafii /167628,00 – Gmina Rząśnia 2014/
5	Kościół parafialny w Rząśni	2015	"Prace konserwatorskie Ołtarz boczny p.w. Matki Boskiej z Dzieciątkiem z kościoła św. Macieja w	69 932,55 w tym: 44 000,00 - Gm Rząśnia, 25 000,00 – MKiDzN 932,55 - wkład parafii

Rząśnia" – Etap II				
6	Kościół parafialny w Rząśni	2015	„Remont zabytkowych organów w Parafii pw. św. Rocha w Rząśni” wraz z projektem	129 775,50 w tym: 94 000,00 – Gm. Rząśnia 35 250,00 - Woj. Łódzkie 525,50 - wkład parafii
7	Kościół parafialny w Stróży	2016	„Prace konserwatorskie ołtarza bocznego p.w. św. Józefa w Kościele Parafialnym w Stróży - etap II”	88 017,90 w tym: 54 900,00 – gm. Rząśnia 33 000,00 – Woj. Łódzkie 117,90 – wkład parafii
8	Kościół parafialny w Stróży	2016	Przeprowadzenie badań konserwatorskich na występowanie polichromii w nawie oraz zakrystii zabytkowego kościoła w Stróży	45 100,00 – dotacja gminy
9	Kościół parafialny w Rząśni	2016	„Prace konserwatorsko-restauratorskie przy ołtarzu bocznym pw. św. Antoniego Padewskiego w kościele parafialnym pw. św. Macieja w Rząśni”	168 362,70 w tym: 165 000,00 - gm. Rząśnia 3 361,70 – wkład parafii
10	Kościół parafialny w Białej	2016	Remont zewnętrznej powierzchni ścian zrębowych oraz dokonanie korekt cokołów fundamentowych wraz z wymianą poziomej izolacji przeciwwilgociowej w kościele parafialnym pw. Św. Jana Chrzciciela w Białej Szlacheckiej – Etap I i II	150 100,00 w tym: 150 000,00 – gm. Rząśnia 100,00 – wkład parafii
11	Pałac w Stróży	2016	Badania konserwatorskie i architektoniczne zabytkowego pałacu w Stróży	50 000,00 – gm. Rząśnia

Założenia programowe Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami w Gminie Rząśnia na lata 2014-2017 są w pełni realizowane. Wszelkie prace konserwatorskie, budowlane dotyczące obiektów wpisanych do rejestru zabytków były prowadzone zgodnie z wymogami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, po uzyskaniu stosownej decyzji o prowadzeniu prac. W zakresie ochrony i opieki nad zabytkami, gmina współpracuje z placówkami oświatowymi, kulturalnymi, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, fundacjami i kościołami, promując wartości materialne oraz niematerialne dziedzictwa kulturowego naszej gminy.

Rząśnia, dnia 25.04.2017 r.

Sporządziła: Zdzisława Retkiewicz